

می توانید در شطرنج

نابغه تکتیکی

شوید؟

ACHEMAZ

فرشگاه تخصصی شطرنج

جیمز پلسکت

ترجمه پدram پور سهیل

فرزین

به نام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برنگذرد

می‌توانید در شطرنج

نابغه تاکتیکی شوید؟

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

جیمز پلسکت

WWW.ACHMAZSTORE.IR

ترجمه: پدرام پورسهیل

انتشارات فرزین

سرشناسه	Jim, Plaskett
عنوان و نام پدیدآور	می‌توانید در شطرنج نابغه تاکتیکی شوید/جیمز پلاسکت
مشخصات نشر	ترجمه پدram پورسهیل
مشخصات ظاهری	تهران، فرزین، ۱۳۹۶
شابک	۱۶۶ ص:، مصور، جدول ۱۳۰۰۰۰ ریال ۸-۷۴-۱۷-۵۰۱۷-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	عنوان اصلی: Can you be a tactical chess genius?, ۲۰۰۲
موضوع	شطرنج - مسائل
موضوع	Chess programs
شناسه افزوده	پورسهیل، پدram، ۱۳۵۷ - مترجم
رده بندی کنگره	۱۳۹۶ م۹/پ۸/۱۴۵۱ GV
رده بندی دیویی	۷۹۴/۱۲۴۰۷۶
شماره کتابشناسی ملی	۲۸۹۷۹۸۱

فرزین

انتشارات فرزین

می‌توانید در شطرنج نابغه تاکتیکی شوید؟

نویسنده: جیمز پلاسکت

ترجمه: پدram پورسهیل

حروف نگاری و صفحه آرایی: پدram پورسهیل

چاپ و صحافی: طیف نگار

شمارگان: ۵۰۰ جلد

چاپ اول: ۱۳۹۶

بها: ۱۳۰۰۰ تومان

ISBN:978-600-5017-74-8

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۱۷-۷۴-۸

انتشارات فرزین: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴

تلفن فروشگاه: ۶۶۴۶۲۴۰۶ - ۶۶۱۷۵۸۷۴

فهرست

۵	مقدمه
۷	آزمون ۱
۱۵	آزمون ۲
۲۳	آزمون ۳
۳۱	آزمون ۴
۳۹	آزمون ۵
۴۷	آزمون ۶
۵۵	آزمون ۷
۶۳	آزمون ۸
۷۱	آزمون ۹
۷۹	آزمون ۱۰
۸۷	آزمون ۱۱
۹۵	آزمون ۱۲
۱۰۳	از استاد بزرگ بپرسید
۱۱۷	پاسخ‌ها و امتیازات

مقدمه

۹۹ درصد شطرنج ، تاکتیک است.

واکنش آناتولی کارپف به این حقیقت بدیهی چنین بود: " چه حرف بی‌اساسی! " البته کارپف همواره یکی از بهترین متخصصان تاکتیکی بوده، و شاید اهمیت مهارت تاکتیکی خود را دست کم گرفته است. حتی استاد بین‌المللی، ویلیام هارتستون، تا آنجا پیش رفت که اظهار کرد: " چیزی به نام استراتژیست خوب وجود ندارد؛ بهترین بازیکنان اساساً بهترین متخصصان تاکتیکی هستند." شطرنج

از طرف دیگر، دکتر جان نان (John Nunn) عقیده کاملاً متفاوتی دارد: " ۹۹ درصد شطرنج ، بازی پوزیسیونی است."

در واقع، شاید نتوانیم تفاوت‌های عملیات تاکتیکی و استراتژیکی را دقیق مشخص کنیم. ویلیام آزبرن به من گوشزد کرد که در زبان انگلیسی، واژه‌های کافی برای بیان ماهیت عملیات متنوع شطرنجی وجود ندارد، و گاهی طبقه‌بندی این عملیات بسیار دشوار می‌شود. البته، طراح جدول کلمات متقاطع در *دیلی میل* (*The Daily Mail*) به تاریخ ۲۷ دسامبر ۱۹۹۸، احتمالاً با این موضع موافق بوده، چون در سطری از جدول برای واژه تاکتیک (Tactics)، معادلی ۸ حرفی می‌خواست که پاسخ آن استراتژی (Strategy) بود.

چنگال، آچمزی، حمله در خط، جلب مهره حریف، سوار پُروظیفه، حمله دوگانه، به دام انداختن سوارها، شبکه ماتی، پات، مدافعان بی‌دفاع و ... مجموعه کاملی از سلاح‌های تاکتیکی است که در این کتاب با آن‌ها آشنا می‌شوید. با این حال، تقریباً تمام پوزیسیون‌ها از بازی‌های عملی اقتباس شده است. در نتیجه هنگام حل مسائل، شرط اصلی برای کسب امتیاز، محاسبه دقیق درخت واریاسیون‌هایی است که در آن‌ها دقت پیشروی لابه لای شاخه‌ها اهمیت بسزایی دارد. در شاخه‌ها لزوماً با حرکات تاکتیکی تزیینی مواجه نیستیم.

می‌توانید در شطرنج نابغه تاکتیکی شوید؟

تقریباً سطح دشواری هر ۱۲ آزمون، یکسان در نظر گرفته شده، و جمع امتیازات مسائل هر آزمون ۱۵۰ است. همان‌طور که آزمون‌ها را یکی یکی پشت‌سر می‌گذارید در می‌یابید که مجموع امتیازات شما از هر آزمون نسبت به آزمون قبلی بیشتر شده یا نه؛ و بدین سان، قدرت تاکتیکی شما به تدریج بیشتر شده یا نه. اگر کاملاً از حل مسئله‌ای عاجز ماندید، می‌توانید "از استاد بزرگ بپرسید" تا سرنخی برای جواب مسئله به دست آورید. البته،

تاوانش را می‌دهید و از شما امتیاز کسر خواهد شد. مسائل این کتاب کلاً شبیه مسائل ریاضی است، یعنی برای هر مسئله فقط یک جواب "صحیح" وجود دارد. این موضوع، محاسبه دقیق را در شما تقویت کرده و به شما در تشخیص الگو کمک خواهد کرد و البته تا حدودی هم به پرورش قوه خلاقانه شطرنج آموز یاری می‌رساند. زمانی کورچنوی این سخن حیرت‌انگیز را به زبان آورد که نابغه تاکتیکی، میخائیل تال، بازیکنی "روتین" بوده و فاقد ظریف‌اندیشی و حس ابتکار عمل بازیکنان حمله‌ای بزرگی مثل اسپاسکی و کرس است. بر سر این موضوع با کورچنوی اختلاف نظر دارم، اما اگر می‌خواهید نمونه‌هایی از گامبی‌های قضاوتی یا قربانی‌های حقیقی را ببینید که پس از حمله، بردی سریع یا بازپس‌گیری قریب‌الوقوع قوا در کار نیست، آنگاه بهتر است بخش‌هایی از بازی‌های شیروف و اسپیلمن را بررسی کنید.

جیمز پلسکت

هیستینگز

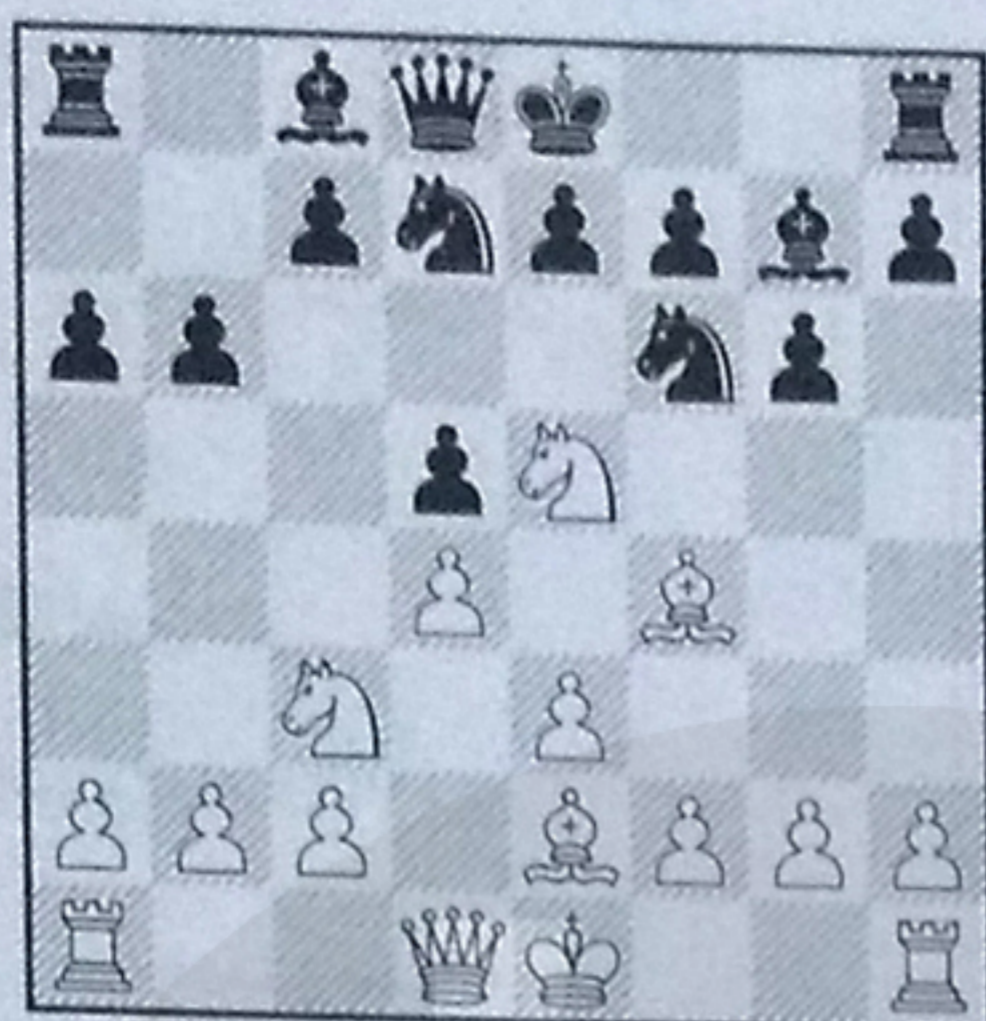
فوریه ۲۰۰۲

از رضا رضایی که در ترجمه کتاب حاضر و تصحیح بعضی از مسائل یاری رساند و نیز از مازیار سیدی و محمد صادق محمودی که همکاری کردند، تشکر می‌کنم. بدیهی است که مسئولیت هرگونه کاستی از کم‌مایگی دانش این جانب است و بس.

پدرام پورسهیل

تهران

پاییز ۱۳۹۶

آزمون ۱: مسئله ۱

حداکثر امتیاز: ۵

□ بلاتنی

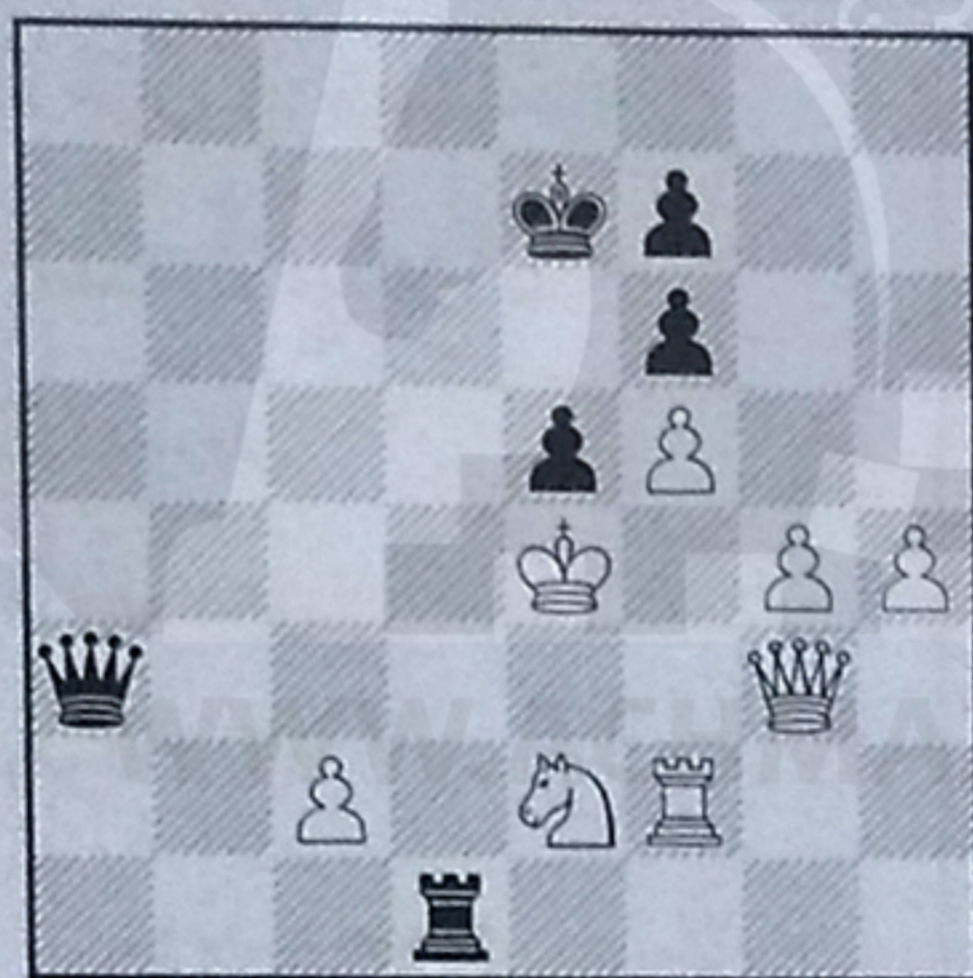
■ لیکافسکی

آورید ۲۰۰۱

نوبت سفید

سیاه آماده شده تا فیل جناح وزیر خود را فیانکتو کند. چرا این کار نامعقول بود؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۳ را ببینید که ۲ امتیاز از دست می‌دهید.

آزمون ۱: مسئله ۲

حداکثر امتیاز: ۵

□ دیپ فریتس

■ دیپ جونیور

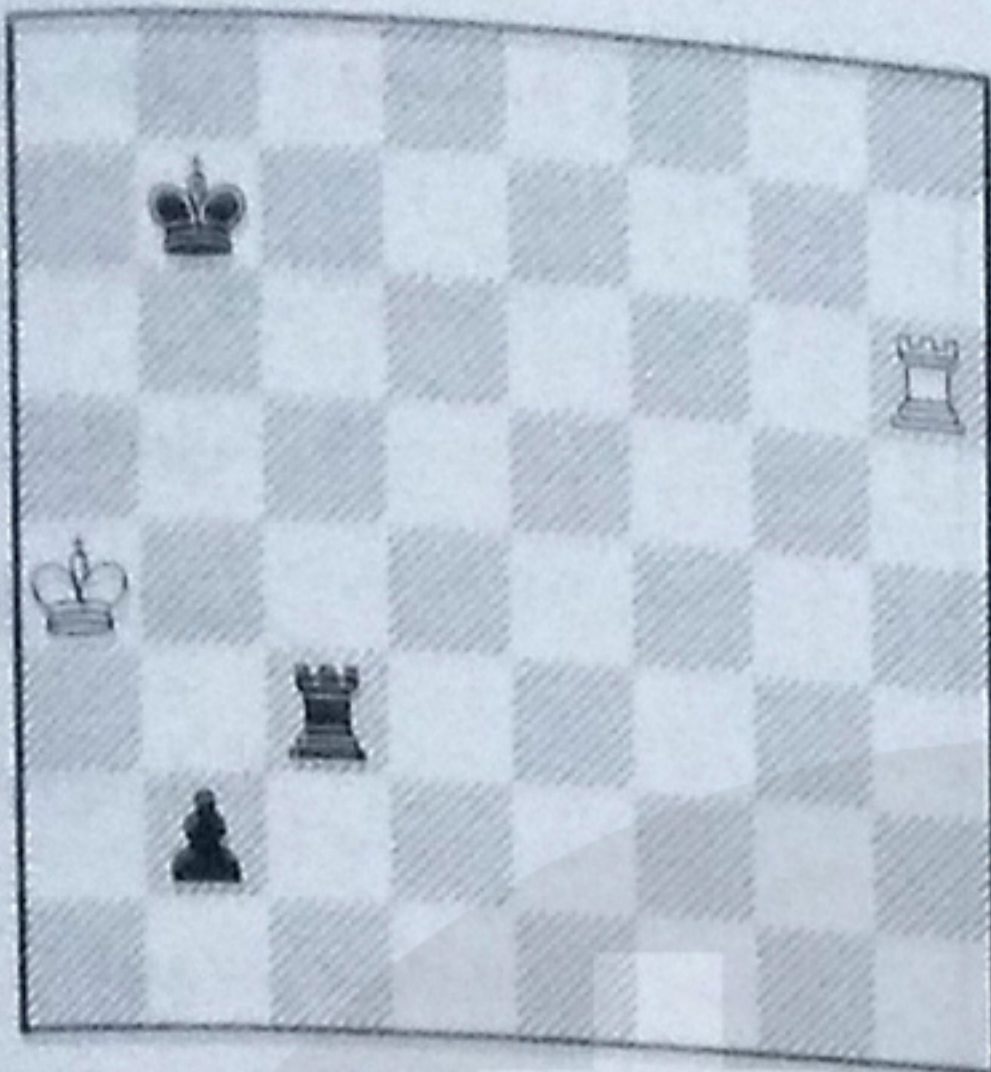
کادا کوئس ۲۰۰۱

نوبت سیاه

شاه سفید کاملاً آواره شده. سیاه چگونه به پیروزی رسید؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۳ را ببینید که ۲ امتیاز از دست می‌دهید.

می‌توانید در شطرنج نابغه تاکتیکی شوید؟

آزمون ۱: مسئله ۳

حداکثر امتیاز: ۵

□ ندلا

■ ایشمالتس

اشتوگراو ۱۹۹۲

نوبت سیاه

سیاه پیاده خود را به وزیر ارتقاء نداد، بلکه در بازی شاهد یکی از موارد نادر ترفیع بودیم چون سیاه با $1...b1$ ادامه داد و پس از آن، به سرعت برنده شد. پس از حرکت خودکار $1...b1$ ، چه روی می‌داد؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۳ را ببینید که ۲ امتیاز از دست می‌دهید.

آزمون ۱: مسئله ۴

حداکثر امتیاز: ۵

□ آدوریان

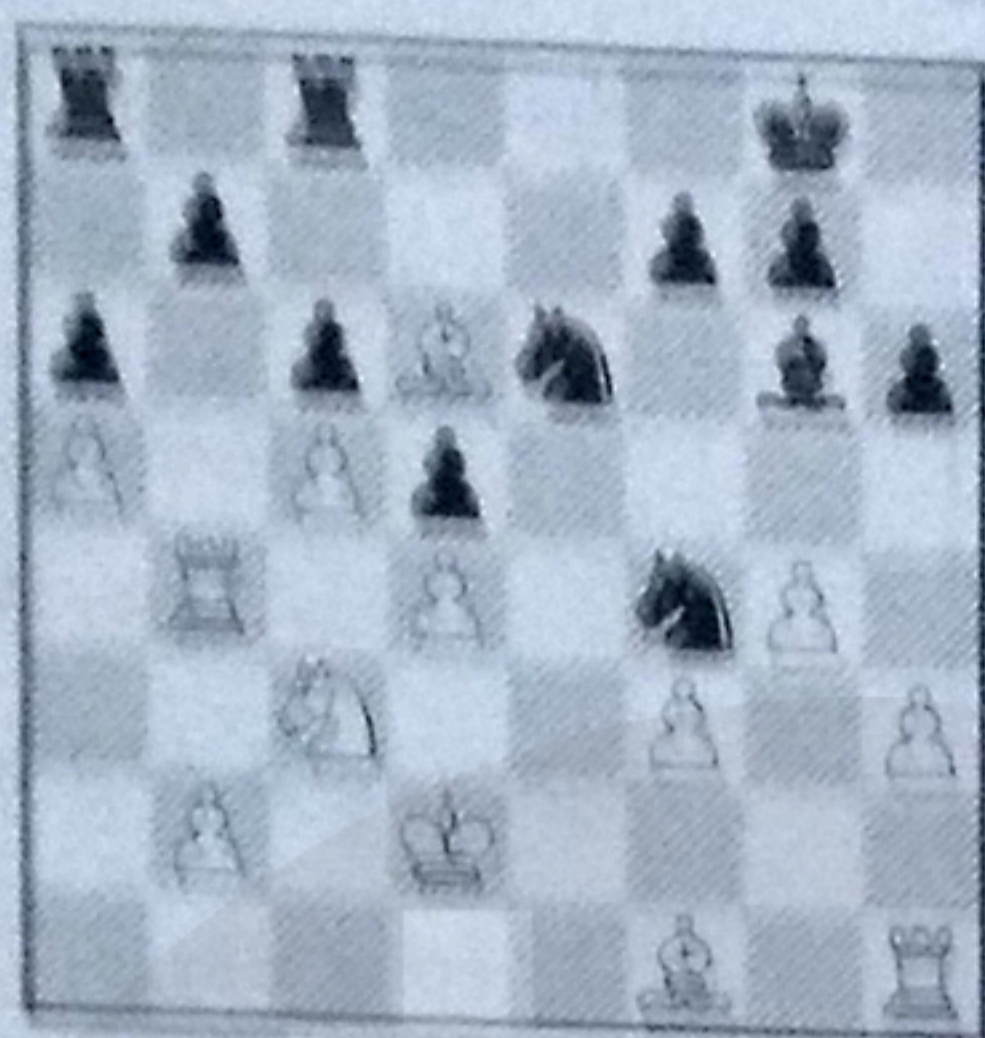
■ اسپاسکی

تولوکا ۱۹۸۲

نوبت سیاه

سفید پیاده e را به جلو رانده، با این انتظار که اسب تهدید شده، خانه f6 را ترک کند. سفید مشاهده کرد که پس از $2...xf2$ $1...xd4$ ، هر دو اسب سیاه زیر ضرب است، لذا یکی از آنها باید از میان برود. سفید چه چیزی را ندید؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۳ را ببینید که ۲ امتیاز از دست می‌دهید.

آزمون ۱: مسئله ۵

حداکثر امتیاز: ۵

□ پلسکت

■ آسریان

باشگاه شطرنج اینترنتی ۲۰۰۱

نوبت سفید

سفید در این وضعیت می‌تواند پیاده بگیرد، اما آیا حرکت قوی‌تری هم دارد؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۳ را ببینید که ۲ امتیاز از دست می‌دهید.

ACHMAZ

آزمون ۱: مسئله ۶

حداکثر امتیاز: ۱۰

□ روساکوف

■ ورلینسکی

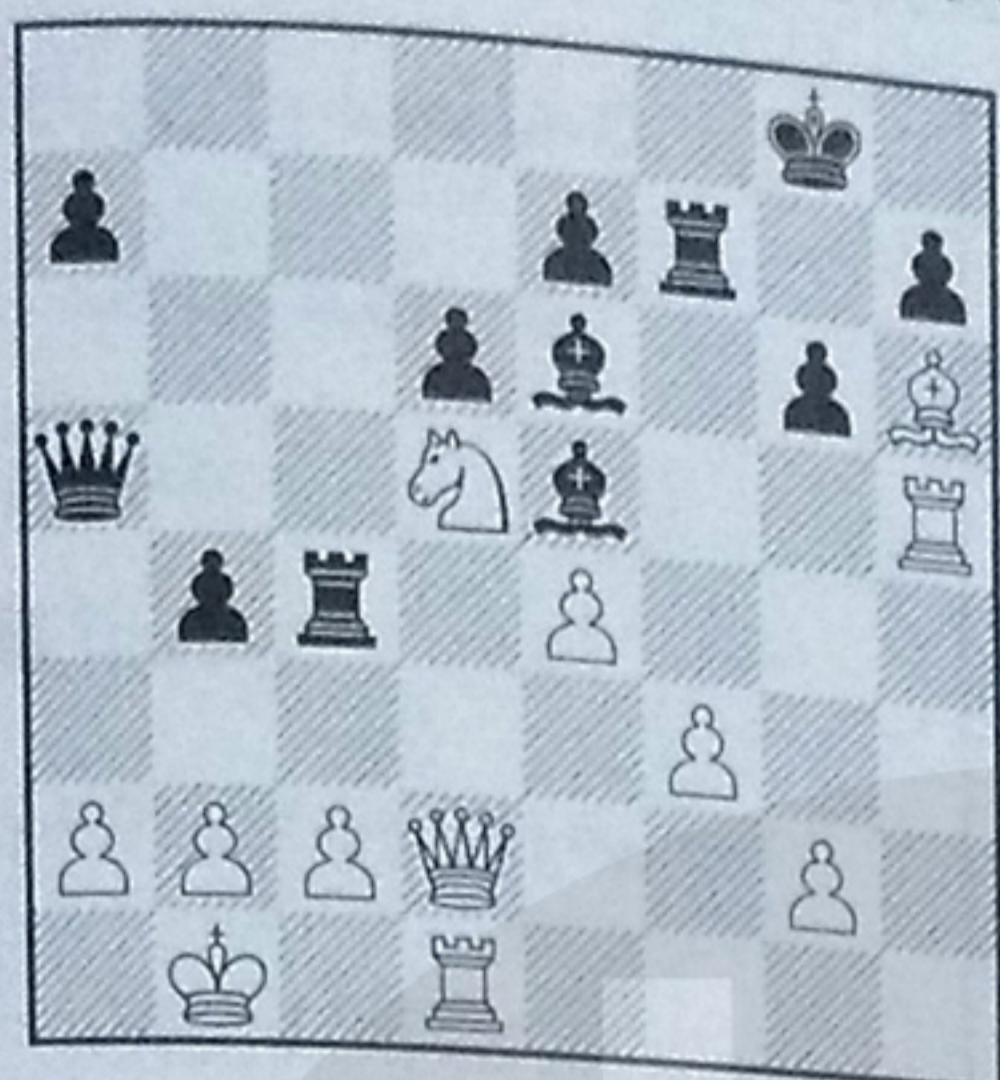
مسکو ۱۹۴۷

نوبت سیاه

سفید سوار جلوست و قصد دارد در حرکت بعد، پیاده b2 را بگیرد. آیا این پایان ماجراست؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۳ را ببینید که ۴ امتیاز از دست می‌دهید.

می‌توانید در شطرنج نابغه تاکتیکی شوید؟

آزمون ۱: مسئله ۷

حداکثر امتیاز: ۱۰

□ پلسکت

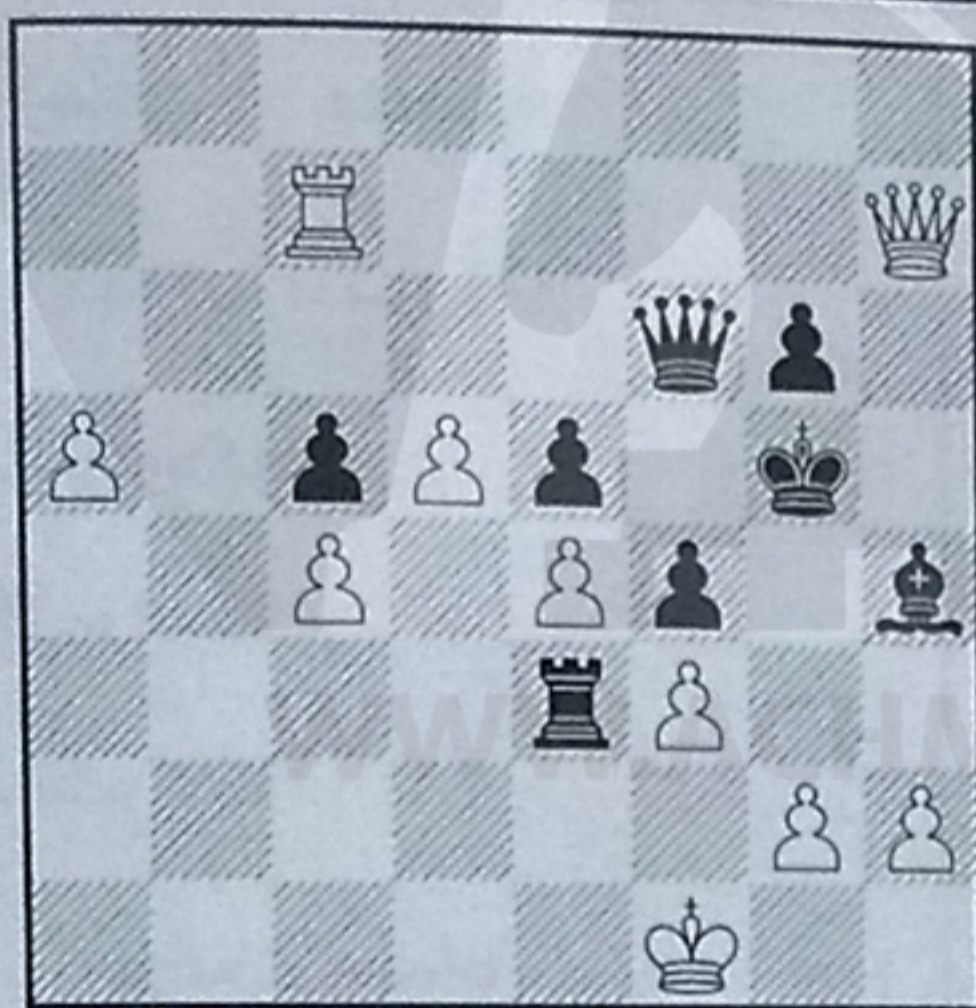
■ رلانج

باشگاه شطرنج اینترنتی ۲۰۰۱

نوبت سفید

هر دو طرف موضع حمله‌ای اختیار کرده‌اند، اما نوبت با سفید است. آیا سفید راهی برای درهم کوبیدن دفاع حریف در اختیار دارد؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۳ را ببینید که ۴ امتیاز از دست می‌دهید.

آزمون ۱: مسئله ۸

حداکثر امتیاز: ۱۰

□ پلسکت

■ ولیمیروویچ

بانیالوکا ۱۹۸۵

نوبت سفید

در آخر، از سر ناامیدی، سفید سواری قربانی کرد و شاه حریف را به عرض پنجم فراری داد. اکنون سفید کیش دیگری ندید و چون با مات در e1 مواجه شده بود، 1.g4 بازی کرد ولی پس از 1...fxg3 تسلیم شد. آیا سفید انتخاب بهتری داشت؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۳ را ببینید که ۴ امتیاز از دست می‌دهید.

آزمون ۱ : مسئله ۹

حداکثر امتیاز : ۱۰

□ بیلیک

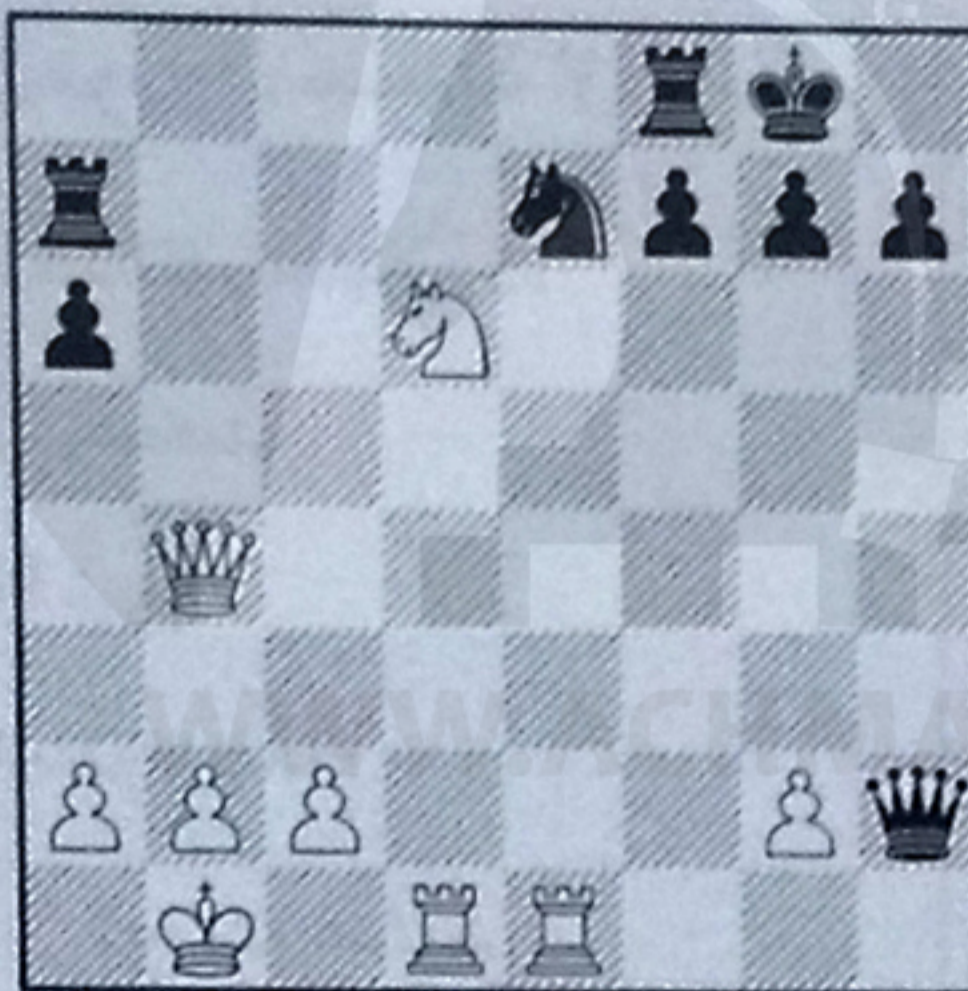
■ شوسلر

فنلاند ۱۹۷۹

نوبت سفید

سیاه شروع بازی را سرسری گرفته و سفید برتری دو فیل دارد. سفید چگونه باید ادامه دهد؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۳ را ببینید که ۴ امتیاز از دست می‌دهید.

آزمون ۱ : مسئله ۱۰

حداکثر امتیاز : ۱۰

□ پلسکت

■ خروتن

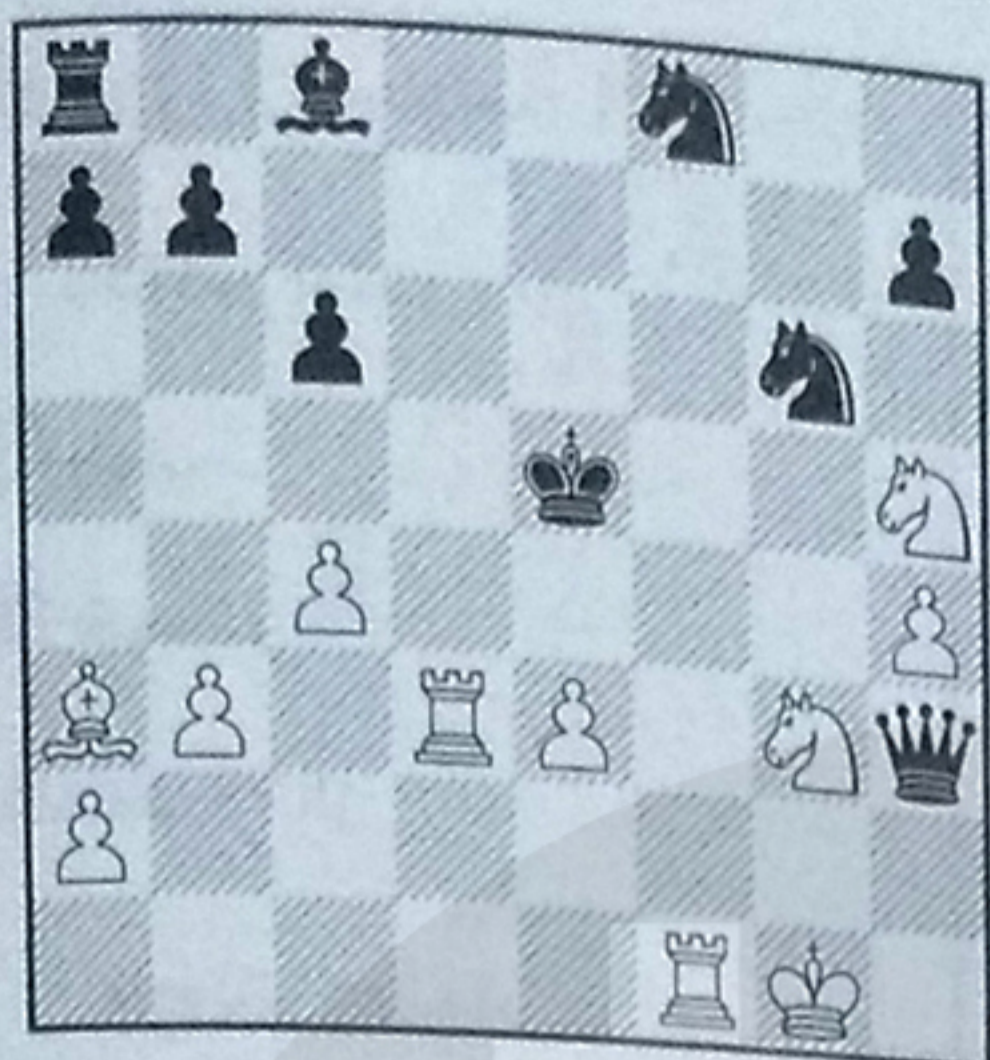
تیمی زیر ۲۶ سال جهان، گراتس ۱۹۸۱

نوبت سفید

هماهنگی سوارهای سفید بهتر است. سفید چگونه می‌تواند از این هماهنگی، نهایت استفاده را ببرد؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۳ را ببینید که ۴ امتیاز از دست می‌دهید.

می‌توانید در شطرنج نابغه تاکتیکی شوید؟

آزمون ۱: مسئله ۱۱

حداکثر امتیاز: ۱۵

□ پلسکت

■ مایلز

لوگانو ۱۹۸۶

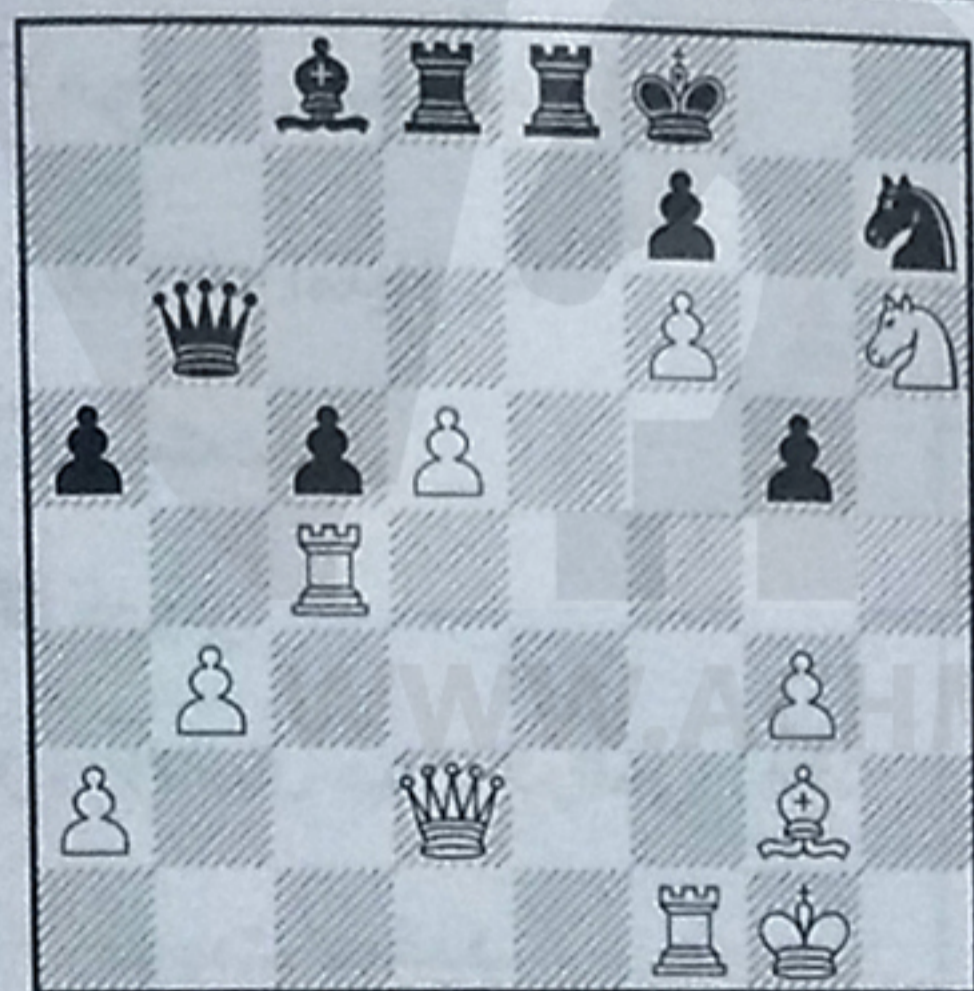
نوبت سفید

1. ♖b2+ ♔e6 2. ♘g7+ ♔e7 3. ♗a3+

در بازی، پس از:

سیاه تسلیم شد، چون: 3...c5 4. ♗xc5+ و مات. سفید راه‌های بُرد اجباری دیگری هم دارد، اما آن یگانه مات در چهار حرکت دیگر در این پوزیسیون کدام است؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۳ را ببینید که ۶ امتیاز از دست می‌دهید.

آزمون ۱: مسئله ۱۲

حداکثر امتیاز: ۱۵

□ پلسکت

■ شورت

بایا لوکا ۱۹۸۵

نوبت سفید

وضعیت سفید با توجه به پیاده اضافی و بازی فعال بسیار خوب به نظر می‌رسد، اما حالا بهترین ادامه سفید چیست؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۳ را ببینید که ۶ امتیاز از دست می‌دهید.

آزمون ۱ : مسئله ۱۳

حداکثر امتیاز : ۱۵

□ هارتستون

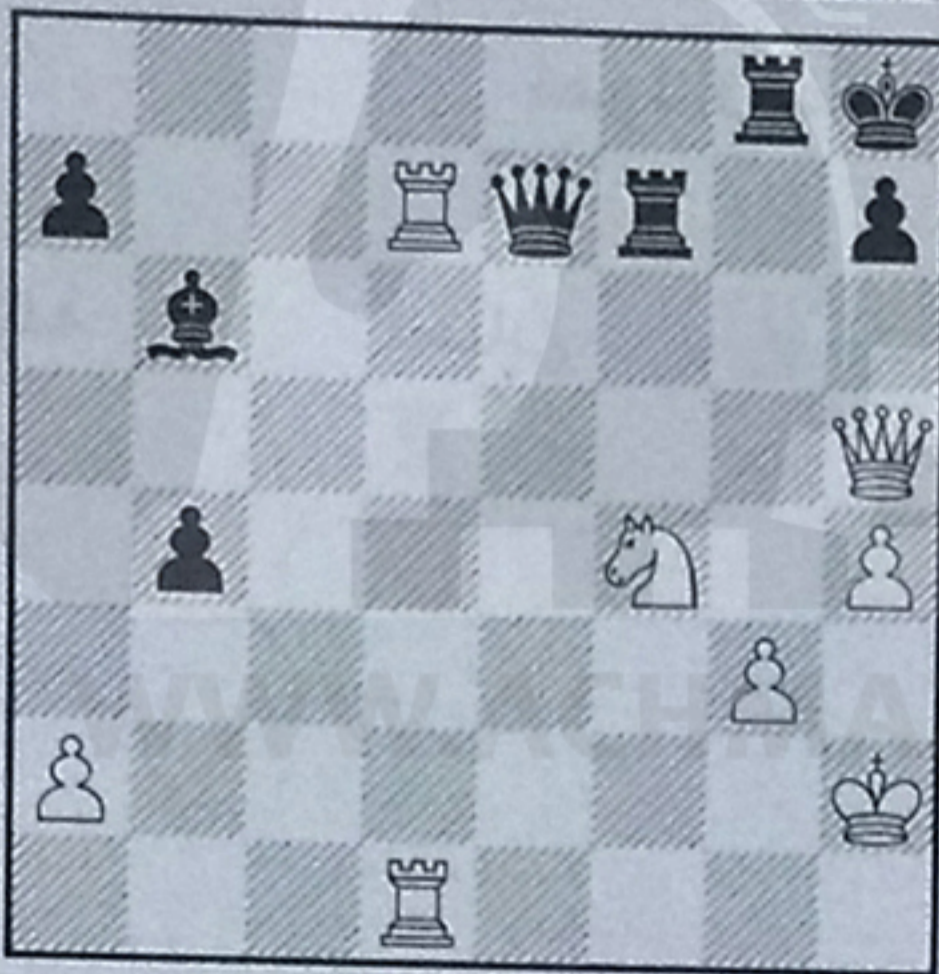
■ آپتون

لندن ۱۹۸۴

نوبت سفید

همه چیز آرام است ... چنین است؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۳ را ببینید که ۶ امتیاز از دست می‌دهید.

آزمون ۱ : مسئله ۱۴

حداکثر امتیاز : ۱۵

□ دراژدوف

■ گرشون

قل آویو ۲۰۰۱

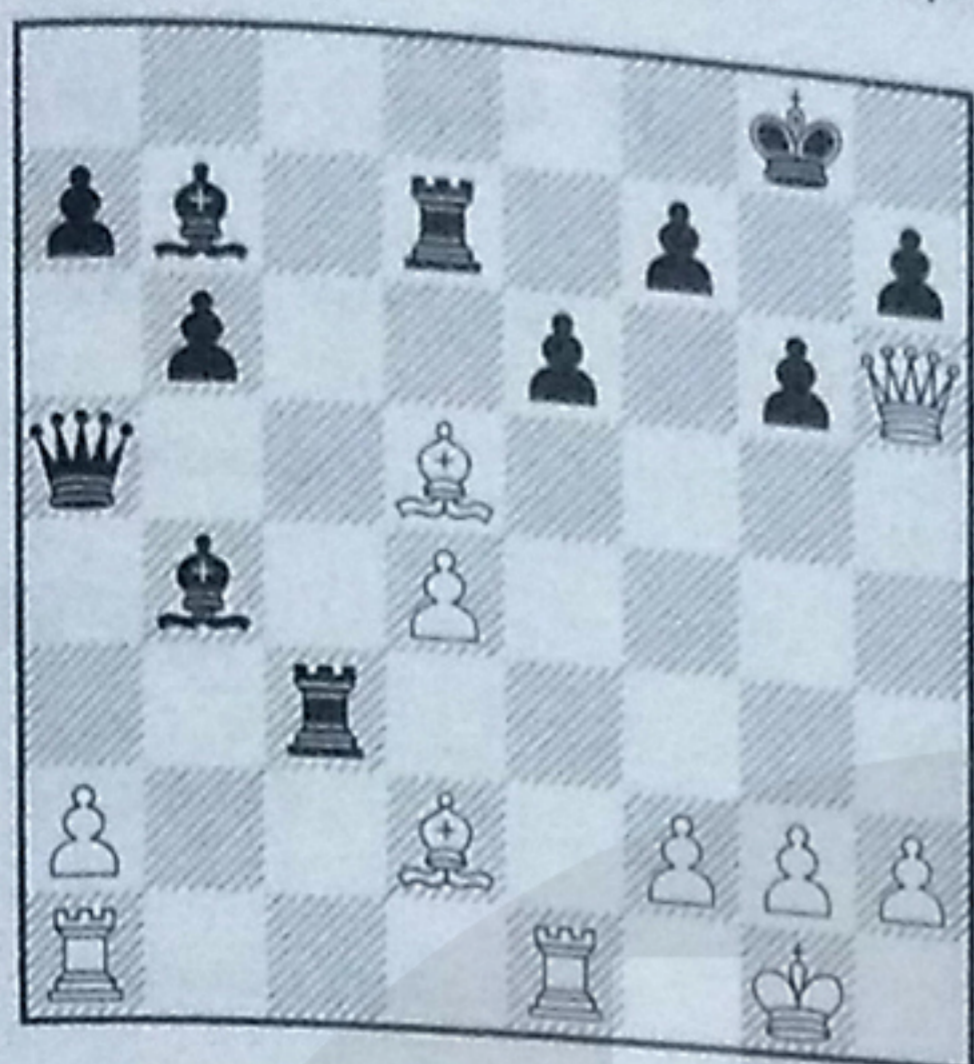
نوبت سیاه

سیاه تحت فشار است، و $1... \text{♙xd7}$ چاره‌ای برای رهایی از فشار نیست، چون پس از :
 $2. \text{♚e5+! ♜gg7}$ $3. \text{♜xd7 ♜xd7}$ $4. \text{♚e8+}$

سفید رخ به چنگ می‌آورد. چه باید کرد؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۴ را ببینید که ۶ امتیاز از دست می‌دهید.

می‌توانید در شطرنج نابغه تاکتیکی شوید؟

آزمون ۱: مسئله ۱۵

حداکثر امتیاز: ۱۵

پلست

شورت

برمی‌نگهم ۲۰۰۰

نوبت سفید

مبنای بازی دفاعی سیاه بر این پایه استوار است که پس از ادامه‌های مثل:

1. ♖xb7 ♜xb7 2. ♖xc3 ♜xc3 3. ♞ac1 ♞b8

در ازای از دست دادن تفاوت، یک پیاده جبران بعلاوه ساختار محکمی دارد. سیاه چه ادامه‌های را ندید؟

برای پرسیدن از استاد بزرگ، صفحه ۱۰۴ را ببینید که ۶ امتیاز از دست می‌دهید.

نمودار امتیازات آزمون ۱

امتیاز	مسئله	امتیاز	مسئله
.....	۹	۱
.....	۱۰	۲
.....	۱۱	۳
.....	۱۲	۴
.....	۱۳	۵
.....	۱۴	۶
.....	۱۵	۷
.....	حاصل جمع	۸

می‌توانید در شطرنج نابغه تاکتیکی

شوید؟

با این کتاب، مهارت تاکتیکی خود را به شیوه‌ای متفاوت بیازمایید!

استاد بزرگ جیمز پلسکت، بازیکنی با قابلیت تاکتیکی ممتاز، انواع مسائل شطرنج را برای بازیکنانی در تمام سطوح جمع‌آوری کرده است. در آغاز هر فصل، مسائل نسبتاً ساده است، جواب صحیح ۵ امتیاز دارد. اما در ادامه، مسائل سخت و سخت‌تر شده و جواب‌های صحیح ۱۰ و سرانجام ۱۵ امتیازی می‌شود. اگر از حل مسئله‌ای عاجز شدید، نومیید نشوید چون کمک در دسترس است! می‌توانید از "استاد بزرگ بپرسید" تا راهنمایی لازم را به دست آورید. با این حال، از این گزینه با دقت استفاده کنید، چون از امتیازاتی که با زحمت کسب کرده‌اید، مقداری کسر خواهد شد. گاهی می‌توانید با یافتن ایده اصلی مسئله و بدون پرداختن به جزئیات نیز امتیاز کسب کنید. شطرنج خودتان یا به همراه دوستان می‌توانید اوقات خوشی را با معماهای این کتاب سپری کنید.

- مسائلی برای تمام سطوح
- استاد بزرگ به شما در حل دشوارترین مسائل کمک می‌کند
- امتیازدهی منحصر به فرد برای نمایش پیشرفت شما در طول کتاب

جیمز پلسکت یکی از مستعدترین و خلاق‌ترین استادان بزرگ در بریتانیا است. قهرمان سابق بریتانیا با بازی تند و تیز و مبارزه جویانه خود طی سال‌ها هواخواهان زیادی پیدا کرده. همچنین پلسکت نویسنده با تجربه‌ای است؛ از کتاب‌های قبلی او می‌توان سیسیلی تایمانوف و حمله گراند پری در سیسیلی را نام برد.

ISBN: 978-600-5017-74-8

9 786005 017748

فروشگاه: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۶۲۴۰۶

وبسایت: www.farzinpub.ir

فرزین